

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

17 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Petru Ursache,

Judecătorii – Petru Moraru, Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofci și Constantin Alerguș,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar, declarat de avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Călărași din 25 noiembrie 2015 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 aprilie 2016, în cauza penală în privința lui

Costin Dumitru Nicolae, născut la 02 noiembrie 1964, originar și domiciliat s. Seliște Nouă, r-nul Călărași.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 22.10.2014 – 25.11.2015;

Instanța de apel: 14.01.2016 – 15.04.2016;

Instanța de recurs: 11.07.2016 – 17.01.2017.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătorei Călărași din 25 noiembrie 2015, Costin Dumitru a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 201¹ alin. (2) lit. b) Cod penal, la 180 (una sută optzeci) ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat în fapt, că inculpatul Costin Dumitru, aflându-se în relații de căsătorie cu Costin Tamara, care potrivit art. 133¹ Cod penal, se consideră membru al familiei, intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, sistematic a aplicat violență psihică și fizică asupra soției sale, Costin Tamara, manifestată prin înjurături, insultări și lovituri peste diferite părți ale corpului.

La 25 februarie 2014, aproximativ la ora 22:00, aflându-se în domiciliul său, amplasat pe adresa or. Călărași, str. P. Halippa, 17, a inițiat un scandal în cadrul căruia a lovit-o pe soția sa, Costin Tamara cu palma în regiunea pieptului, a apucat-o cu mâna de gât și a lovit-o cu piciorul în partea stângă a abdomenului, cauzându-i părții vătămate echimoze în regiunea pieptului și toracelui pe stânga, ce se califică ca vătămări corporale neînsemnate.

Tot el, Costin Dumitru, la o dată nestabilită de către organul de urmărire penală, aflându-se la domiciliul său, amplasat în or. Călărași, str. P. Halippa, 17, i-a aplicat soției sale, Costin Tamara, lovituri peste diferite părți ale corpului, cauzându-i vătămări corporale medii cu dereglarea sănătății de lungă durată.

3. Partea vătămată, Costin Tamara, a declarat apel, solicitând casarea sentinței cu pronunțarea unei hotărâri prin care să fie încetat procesul penal în legătură cu împăcarea părților.

În motivarea apelului, partea vătămată a invocat, că până la pronunțarea sentinței, în ședința preliminară din 11 martie 2015, instanța de judecată a emis o încheiere cu privire la respingerea cererii de încetare a procesului penal în temeiul împăcării părților.

În acest context, apelantul și-a exprimat dezacordul atât cu încheierea nominalizată cât și cu sentința adoptată, considerând că prima instanță a încălcat prevederile art. 109 Cod penal.

3.1. Avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei hotărâri de achitare.

A mai solicitat ca în cazul reținerii nulității absolute a rechizitoriului și a sentinței, să se dispună casarea încheierii Judecătoriai Călărași din 11 martie 2015, privind respingerea cererii de încetare a procesului în temeiul art. 109 Cod penal, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să se dispună admiterea cererilor cu privire la încetarea procesului penal în temeiul art. 109 Cod penal, din motivul împăcării părților.

În motivarea apelului a invocat, că în cadrul ședinței preliminare, la prima înfățișare a părților, inculpatul și partea vătămată au prezentat instanței un acord bilateral privind împăcarea și câte o cerere, semnată de fiecare din părți, prin care s-a solicitat expres încetarea procesului penal.

Contrar celor enunțate, instanța de judecată a dispus respingerea cererii avocatului, fără a se expune asupra cererilor formulate de părțile în proces, iar în dosar lipsește un act de dispoziție prin care instanța ar fi soluționat cererea solicitanților.

Totodată apelantul a invocat, că la emiterea încheierii, instanța de judecată a invocat două argumente ilegale: „infracțiunea prevăzută la art. 201¹ Cod penal, nu se cuprinde în dispoziția art. 276 alin. (1) Cod de procedură penală” și norma prevăzută la art. 201¹ Cod penal, nu face parte din Capitolul II-VI din Partea Specială a Codului penal.

În ambele cazuri, apelantul a invocat, că prima instanță nu a ținut cont de Recomandarea nr. 56 a Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea art. 109 Cod penal și art. 276 Cod de procedură penală în cazurile împăcării părților” și de prevederile art. 344¹ Cod de procedură penală.

Astfel, în opinia apărării încheierea primei instanțe din 11 martie 2015, prin care a fost respinsă cererea cu privire la încetarea procesului penal în temeiul art. 109 Cod penal, este afectată de nulitate și ca urmare a generat nulitatea actelor de procedură ulterioare, inclusiv a sentinței, deoarece în circumstanțele descrise prima instanță a lipsit ambele părți: inculpatul și partea vătămată de un drept acordat prin lege.

La fel a menționat, că în cadrul ședinței preliminare, partea apărării a invocat și nulitatea actului de sesizare a instanței de judecată, însă partea acuzării nu a adus nici un argument care ar combate poziția apărării, iar instanța de judecată, contrar prevederilor art. 24 Cod de procedură penală, nu a examinat și nu a adoptat soluția care se impunea.

A subliniat, că prima instanță s-a limitat doar a indica în sentință fraze cu caracter general, fără a demonstra relevanța lor speței în cauză, iar referitor la argumentul privind nulitatea rechizitoriului, prima instanță a invocat că „inculpatul nu a contestat acțiunile procesuale de urmărire penală la judecătorul de instrucție, respectiv se deduce legalitatea acestora”, concluzie care este ilegală, deoarece rechizitoriul nu poate fi contestat la judecătorul de instrucție.

Mai mult, fapta criminală considerată ca fiind dovedită, descrisă în sentință depășește elementele faptice indicate în rechizitoriu, fapt ce denotă că prima instanță a încălcat prevederile art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală.

A evidențiat, că la descrierea faptelor pe fiecare episod, nu au fost indicate careva acțiuni prejudiciabile, care ar fi permis încadrarea faptei conform indiciului structural al laturii obiective - „violența psihică”, în situația în care faptele reținute în sarcina inculpatului nu se exprimă prin „violența psihică”, fapt prin care partea acuzării și instanța de judecată au admis derogări de la art. art. 51, 52, 113 Cod penal.

A mai reliefat apelantul, că potrivit declarațiilor părții vătămate (f.d. 12) a celor transcrise în rechizitoriu (f.d. 88) și a celor date în ședința de judecată, la 25 februarie 2014, între soți a avut loc un „conflict”, care s-a soldat cu cauzarea leziunilor corporale lui Costin Tamara, care potrivit raportului de expertiză nr. 47D din 19 martie 2014 (f.d. 22), au fost calificate ca vătămări corporale neînsemnate.

La acest aspect, apelantul a subliniat, că prin „violență fizică” urmează de înțeles cauzarea vătămării ușoare a integrității corporale, iar vătămările indicate, după gravitatea lor nu cad sub incidența dispoziției art. 201¹ Cod penal.

Totodată, a remarcat avocatul, că încercarea organului de urmărire penală și a primei instanțe de a indica că fapta a fost săvârșită „la o dată nestabilă de organul de urmărire penală”, confirmă încă o dată în plus că inculpatul a fost condamnat arbitrar și ilegal, în baza unor proceduri inechitabile.

Or, potrivit § 86 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 14 din 27 mai 2014, „timpul săvârșirii faptei, este un element inerent al componenței de infracțiune, care urmează a fi indicat cu precizie”. Nestabilirea (neindicarea) în actele de procedură a unui element constitutiv al componenței de infracțiune echivalează cu lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii, soluția inerentă fiind cea de achitare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 aprilie 2016, au fost respinse ca nefondate apelurile cu menținerea sentinței.

4.1. Pentru motivarea soluției nominalizate, instanța de apel a notat, că deși inculpatul nu a recunoscut vina, vinovăția acestuia se dovedește prin declarațiile părții vătămate, Costin Tamara și prin raportul de expertiză medico-legală nr. 143 D din 06 august 2014 (f.d. 70).

Instanța de apel a constatat, că probele expuse confirmă vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii de violență în familie, care a provocat vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății.

Cu referire la solicitarea recunoașterii nulității rechizitoriului și a sentinței, instanța de apel a indicat, că potrivit art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, încălcarea unui asemenea act poate fi declarat nul, dacă a fost invocat în cursul efectuării acțiunii - când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - când partea i-a cunosțință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată - când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

La caz, instanța de apel a remarcat, că o asemenea încălcare nu a fost sesizată nici la faza urmăririi penale, nici la ancheta judiciară și din acest considerent, argumentul dat a fost apreciat ca declarativ.

Totodată, instanța de apel a menționat, că nu există temei nici pentru încetarea procesului-penal din motivul împăcării părților, deoarece art. 109 Cod penal, imperativ prevede că împăcarea părților se admite doar în cazul infracțiunilor prevăzute la

Capitolele II-VI din Partea Specială a Codului penal, însă art. 201¹ Cod penal, face parte din Capitolul VII Cod penal - infracțiuni contra familiei și minorilor și în atare situație, pentru infracțiunea săvârșită de inculpat, nu sunt aplicabile prevederile art. 109 Cod penal.

A remarcat instanța de apel, că nu sunt aplicabile la caz nici prevederile art. 276 Cod de procedură penală, deși alin. (5) prevede imperativ că, în cazurile violenței în familie, urmărirea penală încetează în cazul în care infracțiunea prevăzută de articolul dat ar fi menționată în alin. (1) art. 276 Cod de procedură penală, însă, articolul 201¹ Cod penal nu este inclus în șirul de articole prevăzut la acest alineat.

În concluzie, instanța de apel a stabilit, că apelurile declarate de partea vătămată, Costin Tamara și avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului Costin Dumitru, sunt nefondate.

5. Avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, a declarat recurs ordinar solicitând casarea hotărârilor judecătorești adoptate cu pronunțarea unei hotărâri de achitare, iar în cazul în care nu vor fi reținute temeieri de achitare a inculpatului, să fie dispusă încetarea procesului penal în temeiul acordului de împăcare a părților.

În motivarea recursului, apărarea a invocat, că deși în cererea de apel partea vătămată a contestat și încheierea primei instanțe privind respingerea solicitării de încetare a procesului penal în temeiul împăcării părților, instanța de apel nu a examinat și nu s-a expus pe acest capăt de cerere, or, instanța de apel a transcris în decizie elementele faptice reflectate în sentință, fără a ține cont că acestea depășesc limitele învinuirii formulate în rechizitoriu (f.d. 90), întrucât Costin Dumitru a fost condamnat în baza unor elemente faptice care nu se conțin în rechizitoriu.

Evidențiază avocatul prezența divergențelor privind învinuirea inculpatului și anume:

a) În rechizitoriu a fost indicat că, inculpatul „... sistematic aplica violența fizică ... manifestată prin diverse lovituri peste suprafața corpului și violența psihică, manifestată prin injurii și tratament degradant”, pe când în sentință și decizie, modalitățile faptice ale pretinsei infracțiuni nu au fost diferențiate, indicându-se: „... sistematic a aplicat violență psihică și fizică ..., manifestată prin injurii, insultări și lovituri peste diferite părți ale corpului”.

b) În rechizitoriu, cu referire la fapta pretinsă a fi săvârșită la 25 februarie 2014, nu se indică timpul acțiunii infractorice (art. 281 alin. (2), 296 alin. (2) Cod de procedură penală).

Totodată, în sentință și în decizie, contrar prevederilor art. 24 Cod de procedură penală, instanțele asumându-și atribuțiile organului de urmărire penală au constatat că acțiunea ar fi fost săvârșită la „ora 22:00”.

În rechizitoriu, referitor la primul episod, procurorul a indicat: „...i-a aplicat ultimei multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului provocându-i suferințe fizice și cauzând ... „vătămări corporale neînsemnate””, înaintând astfel o învinuire iluzorie, ignorând exigențele fondate pe dreptul la apărare - art. 6 § 3 CEDO.

În sentință și în decizie, instanțele de judecată acționând contrar prevederilor art. art. 19 alin. (3), 24, 254 alin. (1) Cod de procedură penală, și-au asumat atribuțiile procurorului, lansând, în esență noi acuzații, după cum urmează: „... a inițiat un scandal

în cadrul căruia a lovit-o pe soția Costin Tamara cu palma în regiunea pieptului, a apucat-o cu mâna de gât și a lovit-o cu piciorul în partea stângă a abdomenului, cauzându-i părții vătămate echimoze în regiunea pieptului și toracelui pe stânga”.

În rechizitoriu, referitor la al doilea episod, procurorul a indicat: „... fiind la domiciliul comun, i-a aplicat...”, pe când în sentință și în decizie, instanțele de judecată, asumându-și rolul și atribuțiile procurorului, au concretizat învinuirea: „... aflându-se la domiciliul său din or. Călărași, str. P. Halippa, 17...”.

c) În rechizitoriu, procurorul a indicat „... multiple lovituri peste diferite părți ale corpului, cauzându-i... leziuni corporale medii...”, pe când în sentință și în decizie, instanțele de judecată, în mod ilegal, și-au permis să concretizeze elementele acuzațiilor penale indicând: „... vătămări corporale medii ... sub formă de fractură a coastei 9 pe stânga linia axilară-posterioară”.

d) În rechizitoriu, referitor la ambele episoade, procurorul a descris conținutul vinovăției sub formă de intenție indirectă, pe când în sentință și în decizie, instanțele de judecată au reținut că acțiunile inculpatului „se caracterizează prin intenție directă”.

Reieșind din argumentele descrise, apărarea invocă prezența temeiului pentru recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când *instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire*, menționând, că inițial prima instanță, mai apoi, instanța de apel a sesizat temeinicia argumentelor aduse de partea apărării, însă, asumându-și atribuțiile transmise în competența procurorului, a încercat să modifice, pe alocuri esențial, acuzațiile penale.

În principiu, modificarea acuzațiilor penale, în anumite condiții, este admisă de lege (hotărârea CEDO în cauza Adrian Constantin vs. România) însă, nu în modul în care au înțeles instanțele de judecată să o facă.

În opinia avocatului, instanțele de judecată în încercarea de a înlătura condițiile nulității absolute a rechizitoriului, s-au aventurat în promovarea unor proceduri ilegale de modificare a acuzațiilor penale, care denotă neglijarea totală a echității procesului, în special, ignorarea principiului contradictorialității și a dreptului la apărare, iar în consecință, inculpatul a fost condamnat pentru o altă faptă decât cea pentru care a fost pus sub învinuire.

Sub aspectul temeiurilor pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, *instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția și nu au fost întrunite elementele infracțiunii*, recurentul a menționat, că referitor la primul episod, partea acuzării a indicat expres că urmările prejudiciabile se exprimă prin „suferințe fizice”.

Respectiv, acest episod are la bază prima modalitate faptică de realizare a laturii obiective - „violența fizică”, însă instanțele de judecată nu au perceput esența învinuirii.

Sușține recurentul, că în ședința preliminară, în dezbaterile judiciare și în cererea de apel cu referire la prevederile art. 325 Cod de procedură penală, a invocat că, procurorul a admis o eroare gravă de fapt, care s-a soldat cu sesizarea instanței de judecată *în cazul în care elementele reale ale faptei nu întrunesc semnele obiective ale infracțiunii*.

Or, pentru a încadra fapta în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal, este necesar ca urmările prejudiciabile să atingă nivelul prevăzut de dispoziția legii - să fie catalogate

drept *vătămare ușoară* a integrității corporale, pe când în speță, potrivit rechizitoriului și a actelor judecătorești contestate, *vătămarile au fost neînsemnate*.

Referitor la al doilea episod, așa după cum a fost invocat în rechizitoriu și descris în actele judecătorești contestate, evidențiază recurentul că, încă la ședința preliminară în prima instanță a invocat nerespectarea exigențelor privind procesul de calificare a infracțiunii și, inclusiv, inadmisibilitatea acuzării persoanei pentru săvârșirea unei fapte, care la momentul respectiv nu era prevăzută de legea penală.

Așadar, la descrierea faptei nu au fost indicate careva acțiuni prejudiciabile, care ar permite încadrarea faptei conform indiciului structural al laturii obiective - „*violența psihică*”.

Sușține, că a fost invocat și în cererea de apel, că în situația în care, faptele reținute în sarcina inculpatului nu se exprimă prin „*violența psihică*”, este de neînțeles care au fost temeiurile, avute în vedere de partea acuzării și instanța de judecată la admiterea derogărilor de la art. art. 51, 52, 113 Cod penal.

Totodată, art. 201¹ a fost inclus în Codul penal, prin Legea nr. 167 din 09 iulie 2010 (M.O. 155-158/03.09.2010, art. 551).

Potrivit declarațiilor părții vătămate (f.d. 12) a celor transcrise în rechizitoriu (f.d. 88) și a celor date în ședința de judecată, la 25 februarie 2014, între soți a avut loc un „conflict”, care s-a soldat cu cauzarea leziunilor corporale cet. Costin Tamara, leziuni care potrivit raportului de expertiză nr. 47D din 19 martie 2014 (f.d. 22), se califică ca vătămări corporale neînsemnate.

Remarcă avocatul că, instanța de apel a ignorat prezența erorilor de drept, încercarea organului de urmărire penală și a instanței de judecată de a indica că fapta a fost săvârșită „*la o dată nestabilă de organul de urmărire penală*”, fapt ce confirmă încă o dată în plus că inculpatul a fost condamnat arbitrar și ilegal, în baza unor proceduri inechitabile. Ori, potrivit § 86 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 14 din 27 mai 2014, „*timpul săvârșirii faptei, este un element inerent al componenței de infracțiune, care urmează a fi indicat cu precizie*”.

Cu privire la temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel *în cazul când instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel*, recurentul a indicat, că din toate motivele invocate în apel, în mod superficial, a fost examinat doar unul, cel fondat pe încetarea procesului în baza acordului de împăcare a părților.

În opinia recurentului, o asemenea hotărâre nu corespunde standardelor de motivare a actului judecătoresc în sensul art. 6 § 1 CEDO.

În primul rând, consideră, că dacă se întâlnesc dificultăți în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 109 alin. (1) Cod penal, urmează să se țină cont de prevederile art. 3 alin. (2) Cod penal, potrivit cărora interpretarea extensivă defavorabilă a legii penale este interzisă.

Respectiv, concluzia instanței de apel precum că „art. 109 Cod penal, imperativ prevede că împăcarea părților se admite doar în cazul infracțiunilor prevăzute la Capitolul II-VI din Partea Specială a Codului penal” este una arbitrară, lipsită de sens.

Totodată, relevă că în cererea de apel a invocat caracterul ilegal și neîntemeiat al încheierii Judecătoriei Călărași din 11 martie 2015 privind respingerea cererii de încetare a procesului penal în temeiul art. 344¹ Cod de procedură penală”, însă contrar celor

enunțate, instanța de apel nu a soluționat fondul cauzei, nu a examinat, nu a adus motive în raport cu argumentul părții apărării și nu a indicat în partea dispozitivă a deciziei soluția în privința încheierii contestate.

Consideră, că în mod inexplicabil, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra argumentului invocat în cererea de apel: „fapta criminală, considerată ca fiind dovedită, descrisă în sentință depășește elementele faptice descrise în rechizitoriu, situație ce denotă că instanța de judecată a încălcat prevederile art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, prin asumarea atribuțiilor date în competența procurorului, contrar art. 24 Cod de procedură penală”.

Mai notează apărarea, că în ședința preliminară și în cererea de apel a invocat, că primul episod nu are la bază o faptă care ar întruni elementele infracțiunii, urmările prejudiciabile nu coincid prevederilor legii - „vătămări corporale neînsemnate”, legea stabilind răspundere penală pentru un grad mai sporit de gravitate, însă instanța de apel a tratat acest argument ca fiind inexistent.

În mod inexplicabil, aceeași instanță a indicat în decizie o concluzie de ordin general potrivit căreia: „... *probele expuse, confirmă vinovăția inculpatului în săvârșirea violenței în familie, care a provocat vătămare medie a integrității corporale*”.

Aceasta în situația în care, potrivit rechizitoriului, au fost cauzate vătămări corporale neînsemnate.

Referitor la al doilea episod, în privința faptei săvârșite *într-o perioadă nestabilită de timp*, susține recurentul, că *în ședința preliminară și în cererea de apel a invocat argumente fondate pe neretroactivitatea legii penale, argumente care nu au fost auzite de instanța de apel.*

Suplimentar, mai invocă recurentul, că la toate etapele procesului a invocat erorile de drept, inclusiv încălcarea dreptului la apărare, care afectează valabilitatea actului de sesizare a instanței de judecată, făcând trimitere la jurisprudența CEDO și a Curții Supreme de Justiție. Nulitatea fiind una absolută, care survine în condițiile legii, nefiind nevoie de a fi respectate careva formalități, însă instanțele judecătorești au tratat acest argument ca fiind inexistent.

Mai critică recurentul și concluzia primei instanțe prin care a fost respins argumentul apărării cu privire la nulitatea absolută a rechizitoriului, prin motivul că acțiunile procesuale nu au fost contestate la judecătorul de instrucție.

Totodată, relevă că referitor la același argument instanța de apel a menționat, că „Apărarea solicită recunoașterea nulității rechizitoriului și a sentinței pronunțate în cauză.

Însă, potrivit art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, încălcarea unui asemenea act poate fi declarat nul, dacă a fost invocat în cursul efectuării acțiunii - când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - când partea i-a cunoștință de materialele dosarului...”.

Remarcă, că caracterul inechitabil al procedurilor, judecarea cauzei contrar exigențelor fondate pe art. 6 CEDO, rezultă și din faptul că instanța de apel și-a motivat soluția în baza declarațiilor părții vătămate date la faza urmăririi penale, declarații administrate contrar prevederilor art. 21 Cod de procedură penală, or, aflându-se în relații de căsătorie cu Costin Dumitru, partea vătămată a fost obligată să dea declarații, fiind amenințată cu răspunderea penală pentru „eschivarea de a face declarații”.

6. Procurorul, a depus referință pe marginea argumentelor invocate în recursul apărării, solicitând respingerea recursului și menținerea hotărârii contestate.

În opinia acuzatorului de stat, temeiurile de drept invocate pentru declararea recursului, nu și-au găsit confirmare la examinarea acestuia, iar instanțele judecătorești, reieșind din totalitatea probelor examinate, corect au ajuns la concluzia vinovăției lui Costin Dumitru în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (2) lit. b) Cod penal.

La fel, procurorul consideră că în speță nu există temei pentru încetarea procesului penal din motivul împăcării părților, deoarece cazurile de violență în familie nu cad sub incidența prevederilor art. 109 Cod penal.

7. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia admiterii acestuia, inclusiv din alte motive decât cele invocate în recurs, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Totodată, conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță.

Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

Așadar, după cum rezultă din conținutul recursului declarat, apărarea invocă temeiul prevăzut de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor

motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

În această privință se constată că argumentele invocate de avocatul Nicoară Vasile în cererea de recurs își găsesc reflectare în starea reală a lucrurilor statuată în cauza dată, inclusiv sub aspectul că, judecând apelul, instanța de judecată nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat în susținerea cerințelor privind casarea hotărârii primei instanțe, expuse în pct. 3.1. din prezenta decizie.

Astfel, în apelul declarat de partea apărării au fost invocate motivele privind ilegalitatea și netemeinicia hotărârii atacate prin faptul că instanța pripit a decis asupra soluției adoptate ignorând argumentele invocate în sprijinul apărării, și anume:

- din conținutul cererii de apel rezultă că odată cu ilegalitatea sentinței, partea apărării a invocat dezacordul și cu încheierea primei instanțe din 11 martie 2015 cu privire la respingerea solicitării de încetare a procesului penal în temeiul împăcării părților, însă după cum rezultă din textul deciziei contestate, instanța de apel nu a dat apreciere referitor la legalitatea acestei încheieri;

- nu a fost combătut argumentul apărării, referitor la faptul că învinuirea înaintată inculpatului este una incertă, neclară și imprecisă, subliniind la acest aspect că potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 47 D din 19 martie 2014, la partea vătămată au fost depistate *vătămări corporale neînsemnate*, pe când din dispoziția art. 201¹ Cod penal, rezultă că prin violență fizică se subînțelege cauzarea *vătămării ușoare* a integrității corporale;

- cu referire la ultimul episod incriminat inculpatului Costin Dumitru, partea apărării a indicat în cererea de apel, că acuzatorul de stat i-a imputat inculpatului săvârșirea faptelor de violență în familie „*la o dată nestabilă de organul de urmărire penală*”, pe când potrivit explicațiilor conținute în § 86 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 14 din 27 mai 2014, „*timpul săvârșirii faptei, este un element inerent al componenței de infracțiune, care urmează a fi indicat cu precizie, în conformitate cu prevederile art. 9 Cod penal*”.

Argumentele menționate nu au fost supuse verificării de către instanța de apel, iar partea apărării nu a primit răspuns la motivele invocate în apel.

Art. 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunoaște acuzatului dreptul de a fi informat cu privire la încadrarea juridică a faptelor, dar și cu privire la cauza acuzației, adică privitor la expunerea detaliată a faptelor materiale pentru care este acuzat și pe care se bazează acuzația (*cauza Pelissier și Sassi contra Franței nr. 2544/94 pct. 52-54, CEDO 1999-11*). Sfera de aplicare a acestei dispoziții trebuie apreciată, în special, în lumina celui mai general drept la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 din Convenție.

În materia penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane constituie o condiție esențială a echității procedurii.

Generalizând cele menționate supra, Colegiul penal conchide, că motivele din apel trebuie examinate printr-o analiză obiectivă, completă și sub toate aspectele de fapt și de drept, confruntându-le cu întreg materialul probator al cauzei.

Motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

La același segment, Colegiul penal lărgit amintește, că potrivit jurisprudenței constante a CEDO, rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite.

O decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs.

Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției.

Prin urmare, dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse (§ 30, 31 cauza *Fomin vs R. Moldova*, decizia din 11 octombrie 2011; § 36, 37 cauza *Suominen vs Finlanda* hotărârea din 01 iulie 2003)

Distinct de cele relatate, instanța de recurs reține și faptul că instanța de apel nu a verificat nici legalitatea aplicării de prima instanță a pedepsei stabilite inculpatului Costin Dumitru, sub forma de muncă neremunerată în folosul comunității, or, după cum rezultă din procesul - verbal al ședinței de judecată în prima instanță din 30 septembrie 2015 (f.d. 144-145), la solicitarea procurorului privind stabilirea pedepsei inculpatului în mărime de 240 ore muncă neremunerată în folosul comunității, apărarea a obiectat referitor la acest fapt, menționând că normele internaționale interzic aplicarea unei asemenea pedepse inculpaților care nu și-au exprimat acordul prealabil în acest sens.

Ignorând argumentele apărării, prima instanță prin sentința din 25 noiembrie 2015, la condamnat pe Costin Dumitru în baza art. 201¹ alin. (2) lit. b) Cod penal, la 180 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, iar instanța de apel a menținut sentința fără a se expune referitor la legalitatea aplicării pedepsei penale.

La acest aspect, Colegiul penal evidențiază că în practica judiciară constantă a Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova privind aplicarea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, formată în corespundere cu Recomandarea nr. R 16(92) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei din 19 octombrie 1992 către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate, s-a subliniat că Regulile 31 și 35 stabilesc, că spre deosebire de pedepsele cu închisoare sau amendă, care pot fi aplicare coercitiv indiferent de voința infractorului, sancțiunile și măsurile comunitare necesită cooperarea acestuia pentru a-și atinge scopurile, de aceea munca neremunerată în folosul comunității poate fi aplicată doar persoanelor care acceptă să execute o asemenea pedeapsă.

Neconstatarea acceptului inculpatului la executarea unei asemenea pedepse a priori poate duce la stabilirea unei pedepse care nu va fi executată, deci va fi aplicată o pedeapsă care nu va influența asupra corectării și reeducării inculpatului, criteriu obligatoriu prevăzut de art. 75 Cod penal pentru individualizarea pedepsei și o atare pedeapsă ulterior va fi înlocuită cu o altă pedeapsă mai gravă.

Colegiul penal notează, că la stabilirea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității instanța trebuie să țină cont de necesitățile individuale, posibilitățile, drepturile și responsabilitățile sociale ale inculpatului (Regula 32), inclusiv și de recomandările serviciului de resocializare.

Pentru aceasta organele de urmărire penală sau instanța de judecată vor dispune efectuarea unei anchete sociale, dacă aceasta o cer împrejurările cauzei.

Generalizând cele expuse supra, Colegiul constată că în speța discutată și-a găsit confirmare temeiul invocat de recurent și prevăzut în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, „instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și decizia atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția”, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, în cadrul căreia urmează a fi apreciate toate aspectele evidențiate în speță, deoarece aceste erori nu pot fi corectate de instanța de recurs.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală, precum și să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele expuse în pct. 7. al prezentei decizii.

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Se admite recursul ordinar, declarat de avocatul Nicoară Vasile în numele inculpatului, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 aprilie 2016, în cauza penală în privința lui *Costin Dumitru Nicolae* și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 16 februarie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Petru Moraru

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș